

ЧУРАПЧЫГА – ӨЛҮӨНЭ УУТА! НОРУОТ БҮТТҮҮНҮН ҮӨРҮҮТҮНЭН, БЫРААҢЫННЫГЫНАН!

САНГА

Чурапчы
улуунун хаһыата

ХАҢЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТЭН ТАХСАР

ОЛОХ

№ 104 (8699)

СУБУОТА

2001 сыл

Балаһан

ыйын

8 күнэ

УОСЖУБАМ УЙГУ ОЛОХЖОҢУЖУ!

Күндү улуунун олохтоохторун Өлүөнэ-Туора күөл уу ситимин үлэһэ киирбитин үөрүүлээх күнүнэн итинник-истинник эбэрдэллин-бин!

Чурапчы улууһа үрдүк сиргэ, өрүстэр тардыларыгар сытар, уу тохтообот бэрт кураайы сирдээх-уоттаах буолан, нэһилиэнньэ ууга сыһыана атын. Уу-хаар уонна сикх суох буолан, кэмнэтэн кэмгэр улахан кураан дымлар эргийэн кэлэллэр. Ол барыта улуус олоһор-дьаһаар тугунан да кыайан кэмнэмэт сүккэннээхэй охсуулары, хоромньуну онороро. 1939 сыллаахтан сабаланаан саамай мунутуура 1942 сыллаахха буолбут уот кураан, сүт түмүгэр очутообу Саха АССР Правительствота бийиһи улуустан 41 колхозу 1942-1944 сылларга хоту көһөрүүгэ мытан турар. 1930-с сыллартан колхозостарыт Нуотаранан, Уус-Маайанан, Ханалаһынан, Намынан сылдьан, иэтин 1960-с сыллартан совхозтарбыт ыраах Бүлүүгэ, Кэбэйгэ тийэ оттоон, собурууттан кытары атыылаһан, кыһынын ороскуот бөдөнөн онтон таһынан сүөһүлэрин кыстаталлара. Онон, бийиһи, Чурапчы дьоно-сэргэтэ, ууну олохтут сүрүн быһаарар суолун курдук көрөбүт.

Ол иһин, уулананы, ууну туһаныы — Чурапчы былыр-былыргыттан санаа эргимтэтэ уонна ыраа оностор кыһалбата. Ханнык баһарар нэһилиэккэ тийэ, хэпсэт, болломто каар ууну хайа күөлтөн, үрэхтэн бырахтаран хаһаанар, күөл оностор тула буолар. Урукку сыллартан бу өттүгэр, курааны кыайар үтүө баһа санаанан салайтаран, элбэх үлэ ытыллан турар. Холобур, 1940 сылларга райсовет исполкомун председателинэн үлэлээбит Н.Н. Барашков Чурапчы элиэнньэтэ ууга суох хаалан, иһэр уу да суох буолан, сир аһынаары ирбэт тоҥ мууһун туһанаары лалпааһынан хастаран күөл оносторо итиэнэ улахан булуус туттаран, онно сайын иһэр мууһу симтэргэ сатаабыт түгэнэ эмиз баар. Эбэтэр Таатта үрэх уутун бырахтарар буор модьобону тутарга холонуу очоттон буолуталаабыта. Итин барытын, дойдум күндү дьоно-сэргэтэ умнубакка, үгүгэйдик өйдүүр-саныыр буолуохтаахпыт.

Калин, 1960 -с сыллар бүтүүлэригэр Амма уутун Таатта төбөгүгэр бырахтарыы болпуруоһа туруоруллан, бырайыага "Якут-мелиорация" тэрилтэнэн оноһуллан баран тохтообута. Онтон 1984 сыллаахха "Кылым" хаһыакка Чурапчы нэһилиэнньэтин суруга тахсыбыта, онно Амма өрүс уутун туһаныы туһунан болпуруос иккистэн сиргүтүллүбүтэ. Бырайыага оноһуллан, 1980 сыллар бүтүүлэригэр олоххо киллэрингэ үлэтэ сабаланаар турукка киирбитин кэннэ Амма улуунун салалтата уонна нэһилиэнньэтэ аһаар ууну харыйыйан, бу үлэ тохтотуллан хаалбыта.

Онтон бу кэнники сылларга Өлүөнэ уутун бырахтаран туһаныы болпуруоһа туруоруллубута. Саха Республикатын Президентэ Михаил Ефимович Николаев тус инициативатынан, кыһамньытынан, модун санаатынан бу болпуруос быһаарылынна. Бийиһи Чурапчы улуунун территориятыгар, Хайахсыкка, атырдьах ыйын 20 күнүгэр Өлүөнэ ууга киллэрилиннэ. Салгыы бу уу Таатта үрэхкэ түһэриллэхтээх, очотугар тыа хаһаайыстыбатынан — сүөһү иититинэн итиэнэ сир оноһуутунан дьарыктанар, саха омок уутуйан олоһор икки бөдөн улуунун Чурапчыны итиэнэ Тааттаны угутуохтаах.

Чурапчы территориятыгар бу улахан тутууга 10 мөл. үл угуллан туһанылына. Манна бэйэбит олохтоох дьоммут: тутааччылар-быт, сөөрүктэр-быт, механизатордарбыт сүрдээбин кыһанан-иүһэнэн туран, күнү-түннү аахсыбакка үлэлэтиллэр. Бу маанык сүдү тутууну Саха сирэ бэйэтин кыабынан-үбүнэн, үлэһит күүһүнэн онорусун сөптөөбүн өссө төгүл көрдөрдө. Улууспут сэтгэ нэһилиэк-тэрини сиринэн-уотунан уу ситимэ аһаар. Итинник улахан үлэһэн-сыранан аһаллыбыт уйгуну мунутуур кедьүүстээхтик туһаныы — бийиһи сүрүн сорукпут. Бастатан туран, ити нэһилиэккэргэ водопровод киллэртэрин болпуруоһа турар, маныаха хас бириднэ тустаах нэһилиэк дьаһалтата, общественноһа бары бүтүүн туруһан үлэ-лэһинэтиллэр. Ууну ыраастааһыны бийылгыттан сабалыбыт. Иккиннин, Таатта уутун таһымын тутар шлюз-регулятор оноһуллуон наада. Бу болпуруоһу республика Правительствота өйөөн, кэлэр сылтан үбүлүүрүгэр нэһилиэнньэ аатыттан көрдөһөбүт.

Урукку сыллартан кураанынан биллэр, сотору-сотору суугуур, көһөр кураайы сирдээх-уоттаах Чурапчы сиригэр айылба быйаһын — Ууну улуу Өлүөнэттэн бырахтарыы олоххо киирбитигэр Саха Республикатын Президентигэр М.Е.Николаевка итиэнэ Правительствота бүтүн улуус аатыттан махтап тыллартын этэбин.

Алексей ШАДРИН,
улуус дьаһалтатын баһылыга.

УРУЙ-ТУСКУ ӨЛҮӨНЭБЭ!

Сэргээрэ тыллара,
Н.Сибиряков мелодията.

Улуу өрүспүт Өлүөнэ Уһаарар уутун муоһалаан Өрө өксөттө нуруотун, Чурапчы уйгуга үктэннэ! Уруй-туску! Уруй-айхал! Дойдум быйанка тигистэ!	күөх тыабын Өнсүтэ угуттаа, Өлүөнэ! хос ырыата Бурдуга долгуйар сонугу, Обуруот үүннэрэр буолагы, Ходуһа, маччиран сирдэрбин Өнсүтэ угуттаа, Өлүөнэ! хос ырыата	Үөскүлэг сүөһүнү үксэтэн, Үүкээйи үүнүүтүн үрдэтэн, Үгүөрү быйаны сомсуохпут, Өнсүтэ угуттаа, Өлүөнэ! хос ырыата Байылыат тизгэннээх дыз кэргэн Бай - талым остуолун тардыаба,	Балыскан сайдыыттан үөрүүбэ, Өнсүтэ угуттаа, Өлүөнэ! Улуу эбэбит Өлүөнэ Уһаарар уутун муоһалаан Өрө өксөттө нуруотун, Чурапчы уйгуга үктэннэ! Уруй - туску! Уруй-айхал! Дойдум быйанка тигистэ! Уруй-туску! Уруй-айхал! Чурапчы уйгуга үктэннэ!
--	---	---	---

НОРУОТ БАБАТЫН ОЛОХХО КИЛЛЭРСИБИТ — КИНИЛЭР

